

УДК 657

Вербіцька Вікторія

Тернопільський національний технічний університет імені І. Пулюя

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВ

Verbitska Victoria

ASSESSMENT OF THE EFFICIENCY OF USE OF INTANGIBLE RESOURCES OF ENTERPRISES

Ефективність використання всіх видів ресурсів є одним із головних завдань, які постають перед підприємствами. Особливу увагу вчених при цьому приділено питанням визначення теоретичної сутності та складу ефективності використання матеріальних, трудових та фінансових ресурсів. Поряд з традиційними ресурсами, які мають матеріальну форму, останнім часом набувають визнання і значного розповсюдження нематеріальні ресурси підприємства, які не мають матеріальної форми. Саме підприємства розкривають теоретичну сутність інноваційної діяльності підприємств, складові комунікаційного, людського капіталів підприємства, а також його гудвіл. Саме ці нематеріальні складові діяльності підприємств і дозволяють випереджати конкурентів у сучасних умовах конкурентної боротьби на багатьох ринках.

Значний внесок у розв'язання проблем використання нематеріальних ресурсів підприємства зробили такі українські вчені: В. Базилевич, О. Бутнік-Сіверський, Д. Горовий, С. Грицуленко, І. Левіна, П. Крайнів, О. Літвінов, Л. Мельничук, В. Осипов, П. Цибульов, О. Шкурупій, А. Чухно та ін. Варто також виділити зарубіжних науковців, які займалися вивченням зазначених проблем: Є. Абрамов, Н. Бонтіс, Е. Брукінг, Т. Бьюзен, Д. Волков, Т. Гараніна, Д. Гелбрейт, Ю. Даум, Л. Едвінсон, В. Іноземцев, Н. Кельчевська, А. Козирев, Б. Лев, Б. Леонтєв, Ф. Макферсон, М. Мелоун, С. Пайк, Й. Руус, П. Салліван, Є. Селезньов, Т. Стюарт, Д. Хітнер та ін.

У якості інструментарію для оцінки рівня розвитку на вітчизняних підприємствах з урахуванням складності економічної системи і впливу безлічі факторів, а також необхідності нормування показників і визначення інтегрального показника, пропонуємо застосувати теорію нечітких множин. Особливість цього завдання полягає в сполученні точних фінансових оцінок і результатів діяльності підприємства з якісними та експертними оцінками і отримання в результаті кількісного інтегрального значення рівня розвитку нематеріальних активів.

Розв'язати проблеми, що виникають при кількісній оцінці складних явищ, можна за допомогою нечіткої моделі ієрархічного аналізу показників рівня розвитку. Для реалізації вищезазначеного методу необхідно виконати наступні завдання:

- 1) визначити склад первинних часткових показників рівня розвитку нематеріальних ресурсів кожного виду;
- 2) провести оцінку рівня кожного з часткових показників;
- 3) визначити укрупнені показники рівня розвитку підприємства, які розкриваються за допомогою відповідних часткових показників;
- 4) встановити правила взаємозв'язку між частковими показниками, визначити та інтерпретувати вхідні змінні та їх межі, визначити функції приналежності для кожної вхідної та вихідної змінної для проведення розрахунку за допомогою теорії нечітких множин;
- 5) обчислити розмір укрупнених показників рівня розвитку підприємства;

б) встановити правила взаємозв'язку між укрупненими показниками та інші параметри, які необхідні для розрахунку індикаторів рівня розвитку кожного виду за допомогою теорії нечітких множин;

7) розрахувати інтегральний показник рівня розвитку підприємства за допомогою встановленого рівня впливу кожного з індикаторів.

Розглянемо перший етап проведення розрахунку рівня розвитку підприємства, а саме встановлення складу первинних часткових показників рівня розвитку нематеріальних ресурсів кожного виду. Нематеріальні ресурси підприємства варто розділити на 7 груп за видами, а саме: які пов'язані з технологіями; які пов'язані з користуванням природними ресурсами, майном та іншими правами; які пов'язані з творчою діяльністю; які пов'язані з комерційними позначеннями; які пов'язані з комунікаційними відносинами; які пов'язані з людським капіталом; які пов'язані з репутацією. Кожен з видів має певний рівень розвитку, який й можна описати за допомогою системи часткових і укрупнених показників [1, с.16].

Розглянемо сутність розвитку в економіці. Л. Г. Мельник під розвитком розуміє незворотну, спрямовану, закономірну зміну системи на основі реалізації внутрішньо властивих їй механізмів самоорганізації, наголошуючи при цьому на організаційних аспектах цього процесу [2, с.450].

Практичним значенням оцінки рівня розвитку підприємства також є можливість виявлення резервів підвищення рівня їхнього розвитку. Як відомо, відстань від фактичного положення об'єкту до еталонного є резервом зростання. Таким чином, у результаті розрахунку часткових, узагальнених та інтегрального показника рівня розвитку підприємство може отримати дані про величину резервів росту рівня розвитку як окремих видів так і їхньої сукупності.

Підсумовуючи проведені дослідження можна зазначити, що проблеми аналізу та підвищення ефективності використання ресурсів є одними з головних питань економіки підприємства. Завдяки підвищенню ефективності використання всіх видів ресурсів, підприємство може досягти поставлених цілей, у тому числі максимізувати прибуток.

Список використаних джерел:

1. Анохіна К. Структура та класифікація нематеріальних активів промислових підприємств К.А. Анохіна К. Вісник соціально-економічних досліджень. 2020. № 55. Пр. 13-17.
2. Мельник Л. Г. Основи стійкого розвитку: навч. посіб. Л. Г. Мельник. Суми: Університетська книга, 2019. 654 с.